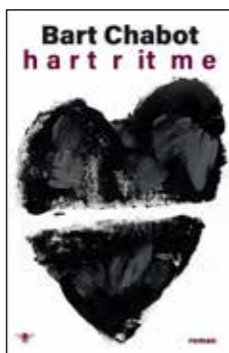

Nieuwe Littéraire Witteprijs 2022 voor Bart Chabot

Voor de prijs van 2022 koos de jury voor een door en door Haagse schrijver die plotseling, met zijn romans in 2020 en 2021, tot wasdom kwam als serieuze auteur: Bart Chabot. Zijn roman *Hartritme* stak uit boven het andere aanbod in deze periode door de combinatie van verrassende literaire kwaliteit en toegankelijke stijl. De tweejaarlijkse prijs wordt in 2022 voor de 22e maal uitgereikt. De eerste winnaar was Hella Haasse in 1977 (*Een gevaarlijke verhouding of Daal- en Bergse brieven*) en de meest recente Alfred Birney in 2020 (*Niemand bleef, Dagboek van Meneer B. 2005-2011*). In dit artikel beschrijven wij het 'leesproces' van de jury.

TEKST ISABEL GEN-CANNEMAN, HILDEJES PENNINGTON DE JONGH & RUUD HISGEN, JURY LITTÉRAIRE WITTEPRIJS 2022
FOTO © ANTON CORBIJN

Als jury van de Littéraire De Witteprijs 2022 kregen wij de eervolle maar tegelijkertijd uiterst lastige taak om na een periode van anderhalf jaar een littérrair boek te kiezen uit een oogst van boeken die tussen augustus 2019 en eind juli 2021 zijn verschenen. Criteria: in het Nederlands geschreven teksten die ofwel een Haags thema hebben of geschreven zijn door iemand die uit Den Haag komt of die zich hier heeft gevestigd. Achtenveertig publicaties hebben we gesignaleerd.

Rijke oogst

Wij verbaasden ons over deze rijke oogst. Met heel veel plezier lasen we schitterend geschreven en prachtig verzorgde boeken en ergerden ons aan teksten die slordig waren geredigeerd. Boeken van de fameuze leden van de op-en-top Haagse familie Chabot en boeken van nieuwe Hagenaars, onder wie zich zelfs een niet-Nederlandse moedertaalschrijver bleek te bevinden. Boeken van doorgewinterde schrijvers die zowat alle bestaande literaire prijzen al eens hebben gewonnen (behalve onze prijs) tot jonge soms uiterst getalenteerde debutanten die door de gevestigde media onge-recenseerd bleven. Boeken van productieve schrijvers die in deze periode wel met twee of soms meer titels op de proppen kwamen. Boeken die bij gevestigde uitgeverijen zijn uitgekomen en boeken die in eigen beheer of bij net ontstane uitgeverijen zijn verschenen. Alle genres passeerden de revue: poëzie, korte verhalen, romans, historische romans, geschiedenisboeken, essays, biografieën (heel veel boeiende en goed geschreven levensverhalen). En ook wat zich fictie liet noemen was uiterst divers: historische romans, (semi-)autobiografische romans, psychologische thrillers, fantastische romans. Dikke boeken, dunne boekjes ...

Shortlist

We eindigden ons leesproces met een beperkte shortlist. Hieronder bevonden zich enkele biografieën die zeer goed geschreven waren, maar toch te feitelijk om werkelijk literair genoemd te worden. Omdat wij als jury de voorkeur gaven aan teksten die meer met de taal of de persoonlijke ontwikkeling spelen, vielen ze af. Een Haagse debutant die bij een nieuwe Haagse uitgever publiceerde, viel erg bij ons in de smaak. Het ging om de roman *Vier weekenden* (Uitgeverij PIP, 2020) van Dario Goldbach (1992). Deze roman, die in de woorden van Goldbach gaat "over een klootzak met een droom en niet autobiografisch [is]" speelt zich af in het Haagse uitgaansleven rond de Grote Markt. Goldbach laat in zijn spannende 'thriller' zien dat hij met literaire genres kan spelen en dialogen kan schrijven. Spelenderwijs toont hij een nog niet eerder beschreven schaduwkant van Den Haag.

Ook hebben we lang stilgestaan bij Mira Feticu's *Liefdesverklaring aan de Nederlandse Taal* (De Geus, Amsterdam, 2021). De Roemeense Feticu (1973), die sinds 2008 haar romans en essays in het Nederlands schrijft en in Den Haag woont, biedt ons in mooi verwoorde korte essays een verrassend en

uniek perspectief op de Nederlandse taal en de cultuur. In haar woorden: "Wij die moeten aarden in de taal zijn net als zoete aardappelen of maïs in de tijd dat deze gewassen hierheen worden gebracht. Op een dag zullen we 'gewoon' zijn."

De keuze

Het boek, of liever gezegd de boeken, waarover we het unaniem eens waren dat die de Littéraire Prijs 2022 verdienen, zijn de twee recente romans van Bart Chabot (1954): *Mijn vaders hand* (De Bezige Bij, 2020) en *Hartritme* (De Bezige Bij, 2021). En van die twee vonden we de laatste interessanter dan de eerste, maar het is eenvoudig te bepleiten dat de twee titels één geheel vormen. *Hartritme* is niet alleen het verslag van een vakantie van de familie Chabot en hun hond Bril in Zweden, maar leest ook als het slotstuk van de symfonie van Barts bewogen leven. De melodie, nu eens luchtig en vrolijk dan weer diepdroevig, en soms dreigend, volgt het verstoorde hartritme van de componist. Tijdens de vakantie stapelen de herinneringen zich op aan zijn beschadigde jeugd in het Bezuidenhout, zijn leven met Yolanda en zijn vier zoons Sebastiaan, Maurits, Splinter en Storm in het Benoordenhout, en zijn leven als podiumdier, BN'er en televisiepersoonlijkheid. Het boek is zeer toegankelijk geschreven, in de bekende meanderende, anekdotische stijl van Chabot, maar stijgt uit boven het persoonlijk kluchtige. Bovenal is *Hartritme* het ontroerende verhaal van zijn vriendschap met drie mannen die hem hielpen los te komen van zijn deprimerende achtergrond en hem uiteindelijk de weg wezen naar het

echte schrijverschap. Maar niets beklijft: onder het hele relaas ligt de dreiging van de dood, ze ontvallen hem dan ook een voor een, Herman Brood, Jules Deelder en, in een beklemmend beschreven lijden, Martin Bril. En dan is er zijn eigen sterfelijkheid, in de vorm van zijn luchtig aangestipt maar toch onheilspellend spelen met de gedachte aan zelfmoord, en in de werkelijke eindigheid waarmee hij wordt geconfronteerd tijdens een ziekenhuisopname.

Bart Chabot heeft met zijn *Hartritme* en ook met *Mijn vaders hand* een vervolg geschreven op de tientallen gedichten die hij eerder in bijna twintig bundels heeft verzameld. In sommige van die gedichten, zoals *De vereffening* over het afscheid van zijn demente vader (*Hosanna dagen*, Bezige Bij, Amsterdam, 2018 (pp. 89-92) lijkt hij al te preluderen op deze romans. Chabot die (net als zijn vriend Jules Deelder) vooral bekend is als pionier van de recente 'spoken word'-kunstenaars en geliefd of verguisd als BN'er die jarenlang de talkshows en quizzen van de televisie domineerde, is er met deze twee romans in geslaagd om zijn levensverhaal een aangrijpende literaire wending te geven. ■